

Dr. Mikó Balázs
miko.balazs@bgk.bmf.hu

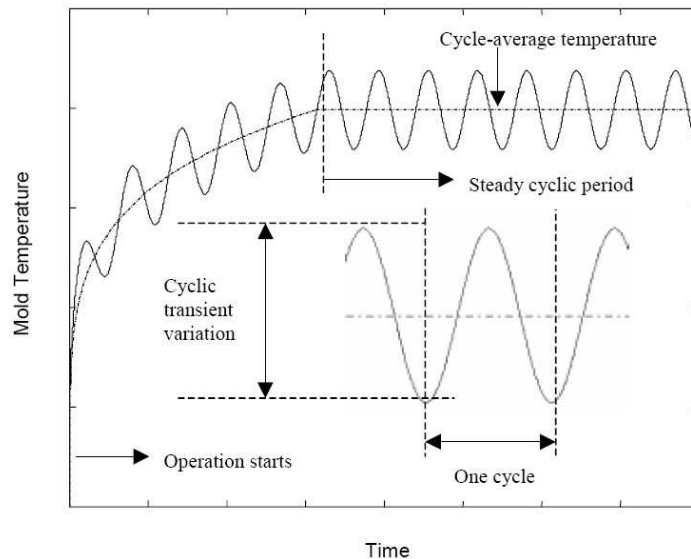
Műanyag fröccsöntő szerszámok tervezése és gyártása

Temperálás

Temperálás

- A szerszám hőmérsékletének biztosítása
- A megfelelő hőmérséklet biztosítja:
  - Megfelelő kitöltést
  - Minimális ciklusidőt
  - A megfelelő zsugort
  - Minimális vetemedést

Hőmérsékleti ciklus

Temperálás számítása

1. Az óránként szükséges temperáló közeg meghatározása:

$$\dot{M} = \frac{m \cdot q \cdot n}{\Delta T \cdot c_{temp} \cdot 3600} \quad [\text{kg/s}]$$

ahol: m - az egy ciklusban fröccsöntött anyagmennyiség, [kg]
 q - az 1 kg anyagmennyiség dermedésekor és kivánt hőmérsékletre hűtésekor felszabaduló hőmennyiség, [J/kg]
 n - az óránkénti fröccsöntések száma, [1/h]
 c_{temp} = a temperáló közeg fajhője, [J/(kg · K)]
 ΔT - a temperáló közeg megengedett felmelegedése,
 $\Delta T = T_{ki} - T_{be}$ [K]

Temperálás számítása

2. Felszabaduló hő:

$$q = c_m \cdot \Delta T_m \quad [\text{J/kg}]$$

ahol: q - az 1 kg anyagmennyiség dermedésekor és kívánt hőmérsékletre hűtéskor felszabaduló hőmennyiség, [J/kg]

ΔT_m - a műanyag fröccsöntési és szilárdulási hőmérséklete közti különbség,

c_m - a műanyag fajhője (J/kg K)

PE - 2.3 - 3.3 MJ/kg K

PS - 1.34 - 2.34 MJ/kg K

ABS - 1.25 - 1.67 MJ/kg K

PA 66 - 1.67 MJ/kg K

PC - 1.25 MJ/kg K

Temperálás számítása

3. A temperáló rendszerben lévő hűtőközeg tömeg árama:

$$\dot{M} = \frac{d^2 \cdot \Pi}{4} \cdot v \cdot \rho_{v\acute{z}} \quad [\text{kg / s}] \quad \Rightarrow \quad d$$

4. A temperáló rendszer furatátmérője:

$$d = \sqrt{\frac{4 \cdot \dot{M}}{\Pi \cdot v \cdot \rho_{v\acute{z}}}}$$

ahol: v - a temperáló közeg sebessége (1-5 m/s)

ρ - a temperáló közeg sűrűsége [kg / m³]

Temperálás számítása

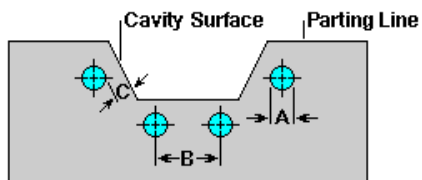
5. A temperáló rendszer teljes hossza:

$$L = \frac{310 \cdot d \cdot \Delta T}{\left[T_{sz} - \left(T_{be} + \frac{\Delta T}{2} \right) \right] \cdot \left[1 + 0,014 \cdot \left(T_{be} + \frac{\Delta T}{2} \right) \right]}$$

Hűtőfuratok mérete és elhelyezése

"w"	"d"	"a"	"b"
Termék falvastagság mm (in)	Hűtőfurat átmérő mm (in)	Hűtőfurat középpontjának távolsága mm (in)	Hűtőfuratok távolsága mm (in)
2 (0.08)	8-10 (0.31-0.40)		
2-4 (0.08-0.16)	10-12 (0.40-0.47)	1.5-2d	2-3d
4-6 (0.16-0.24)	12-14 (0.47-0.55)		

Hűtőfurat elhelyezése

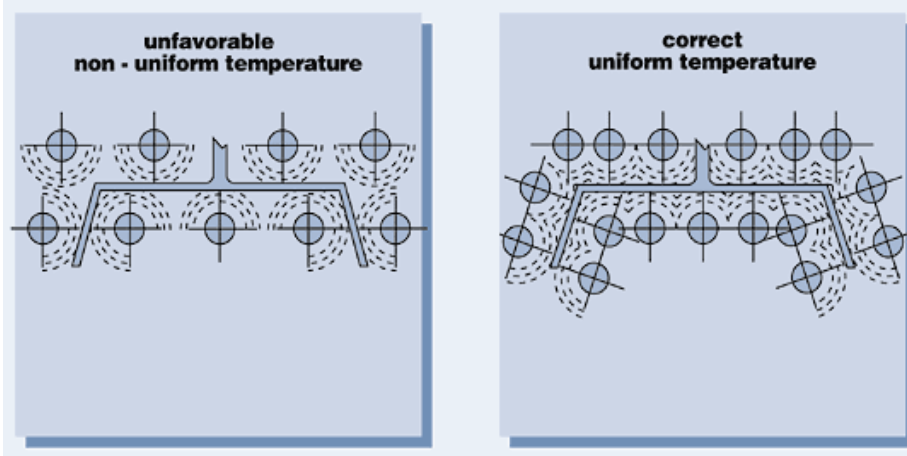
SIDE VIEW OF CAVITY STEEL

$$B = 2,5 - 5 A$$

$$C = 1 - 2 A \text{ (min. 10 mm)}$$

- Közel a felülethez
- Egyenletesen elosztva
- A műanyag térfogatával arányosan

Hűtés elhelyezése

[Hűtés elhelyezése

Heat Buildup in Corner

Figure 7-53

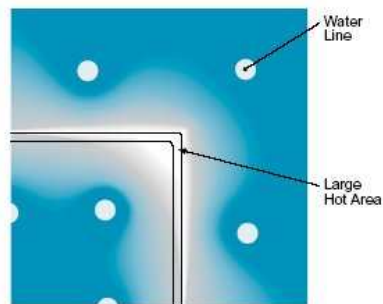

Illustration of heat distribution through the cross section of a corner showing heat buildup in the corner of the core.

Improved Corner Cooling

Figure 7-54

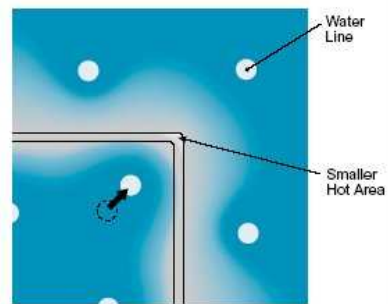
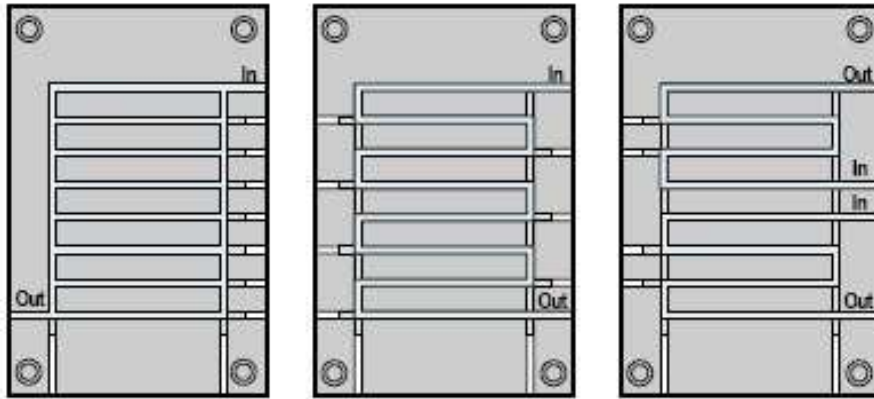

Illustration of heat distribution through a corner cross section showing improved cooling with cooling line moved closer to the inside corner.

[Hűtőközeg

- 80°C-ig ioncserélt víz
- 120°C-ig etilén glikol + víz 1:1
- 120°C felett szilikon olaj

Hűtés kialakítása

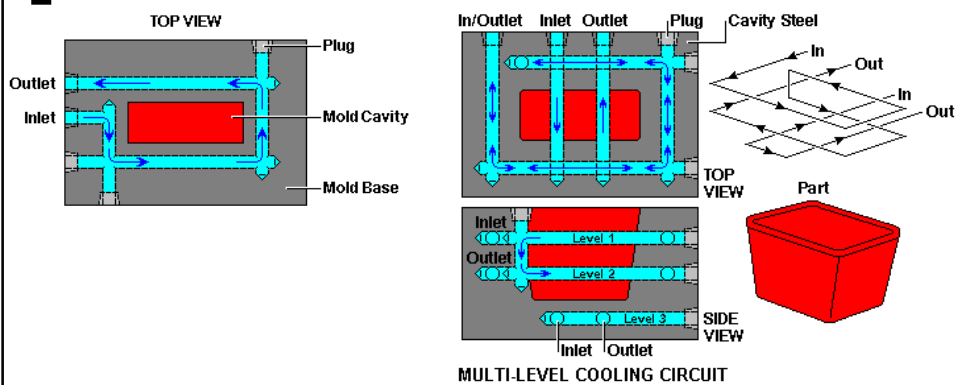

Párhuzamos

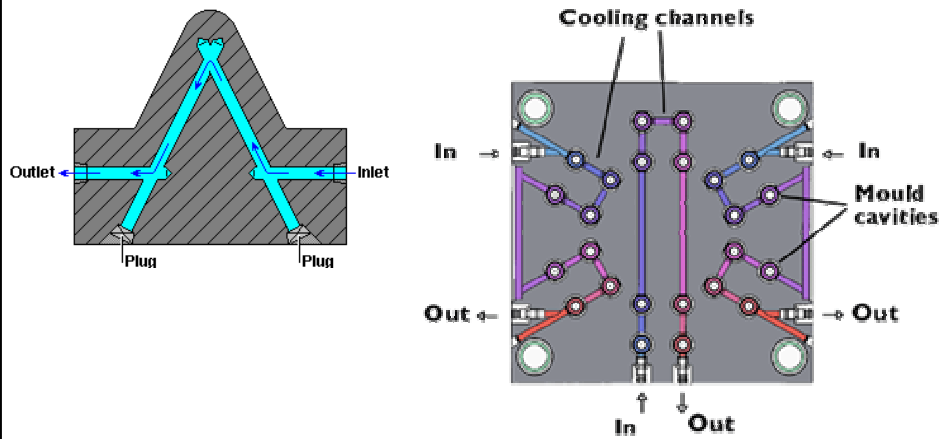
Soros

Többszörös soros

Síkbeli és térbeli hűtőkör

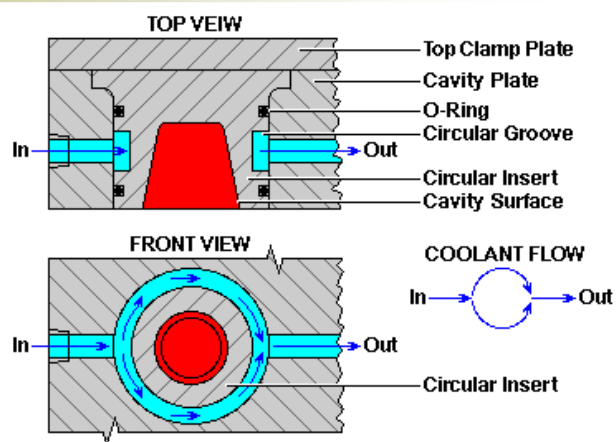

Ferde hűtőfuratok

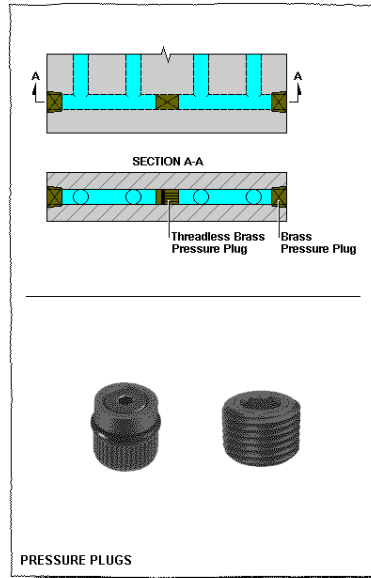
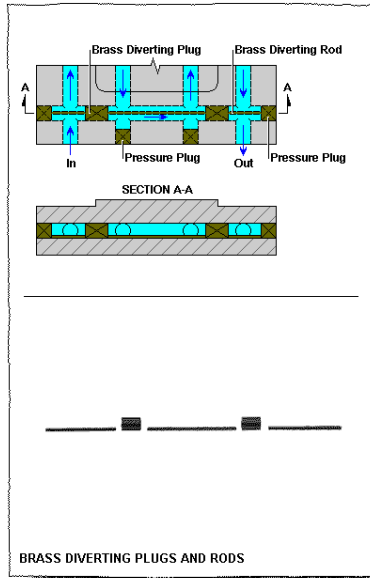
Körkörös betét hűtése

- Egyszerű kialakítani
- Problémás a betét szerelése (sérülhet az O-gyűrű)

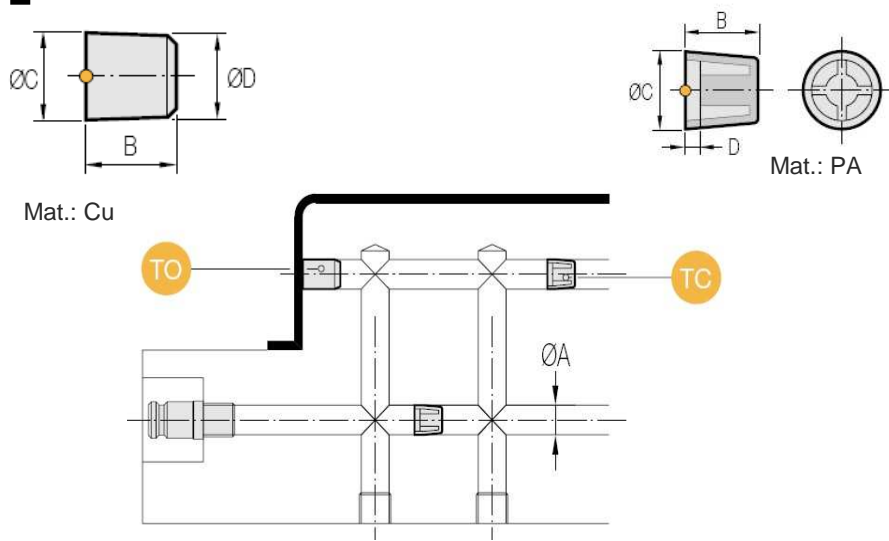

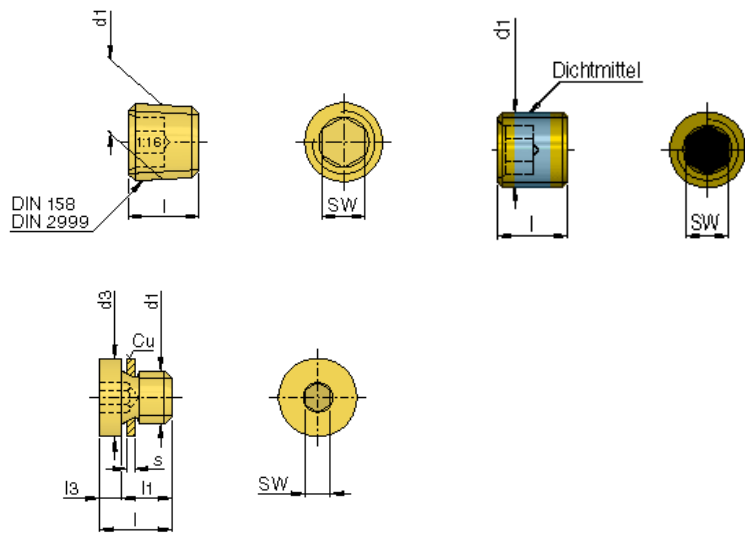
Hűtőkör kialakítása - vízterelés

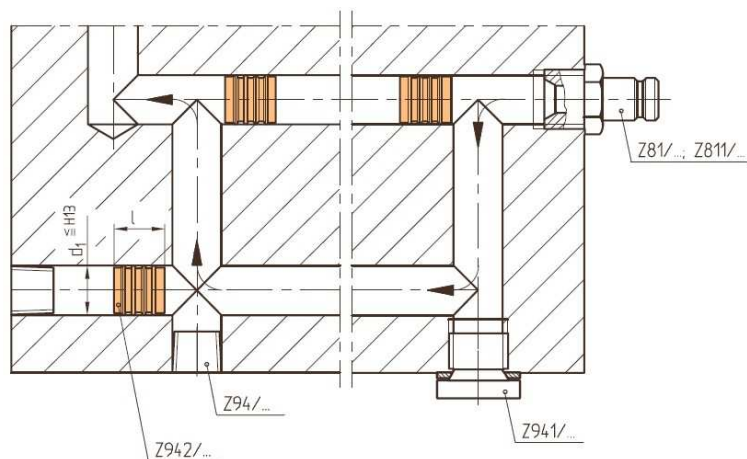
Hűtőkör kialakítása

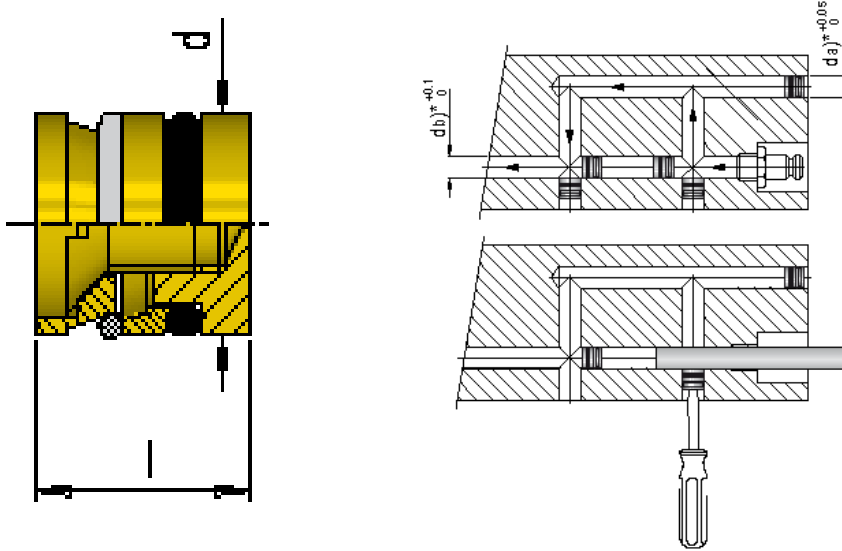
Záró és terelő dugók

Terelődugók alkalmazása

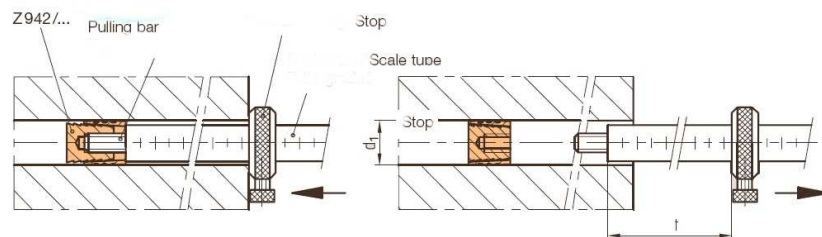
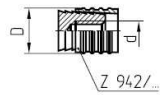
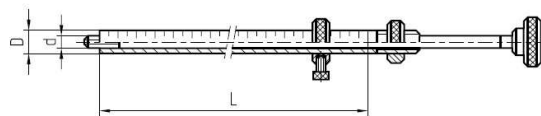

Záró és terelő dugó

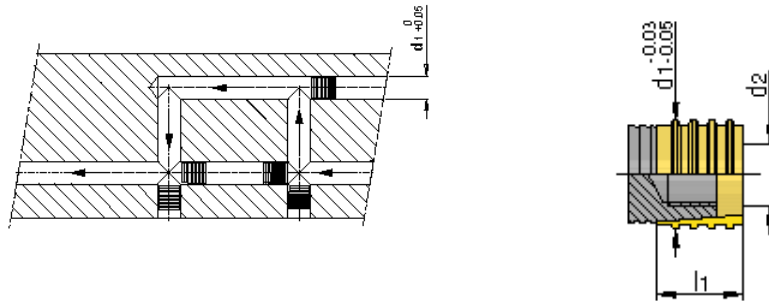

Terelő dugó

Z945/1

Terelődugó

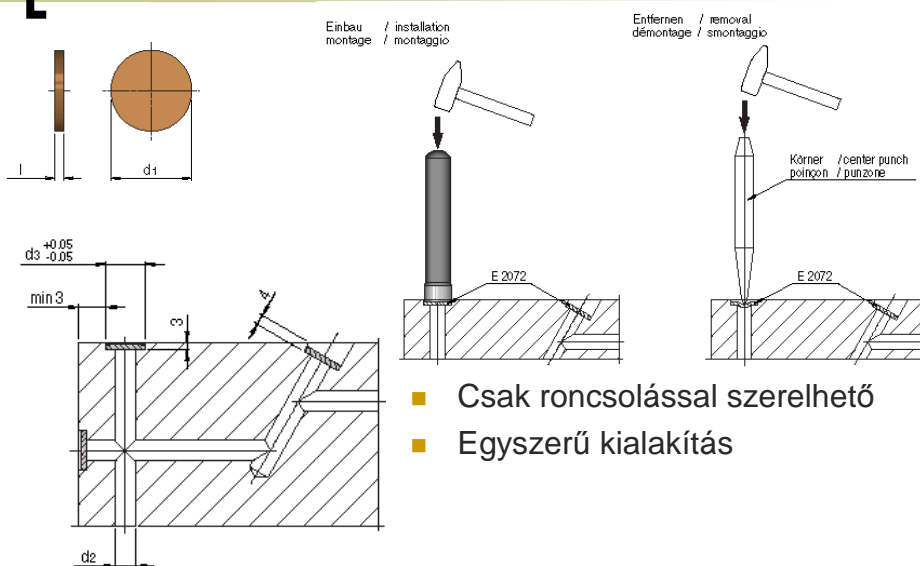

Zangenset E 2077 / pliers set E 2077
 ensemble pince E 2077 / set tenaglia E 2077

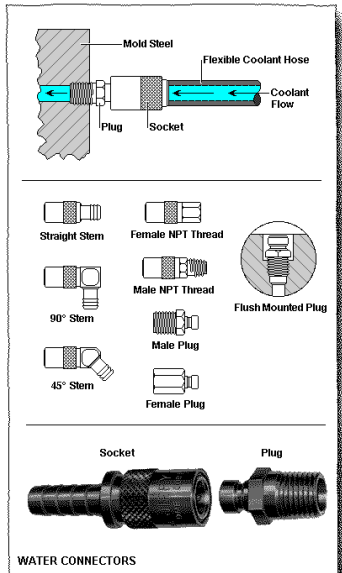
- für Verschlussstopfen E 2078 - for sealing plug E 2078
 - Preis auf Anfrage - price on request
 - pour bouchon E 2078 - per tappo di chiusura E 2078
 - prix sur demande - prezzo su richiesta

Záró tányér

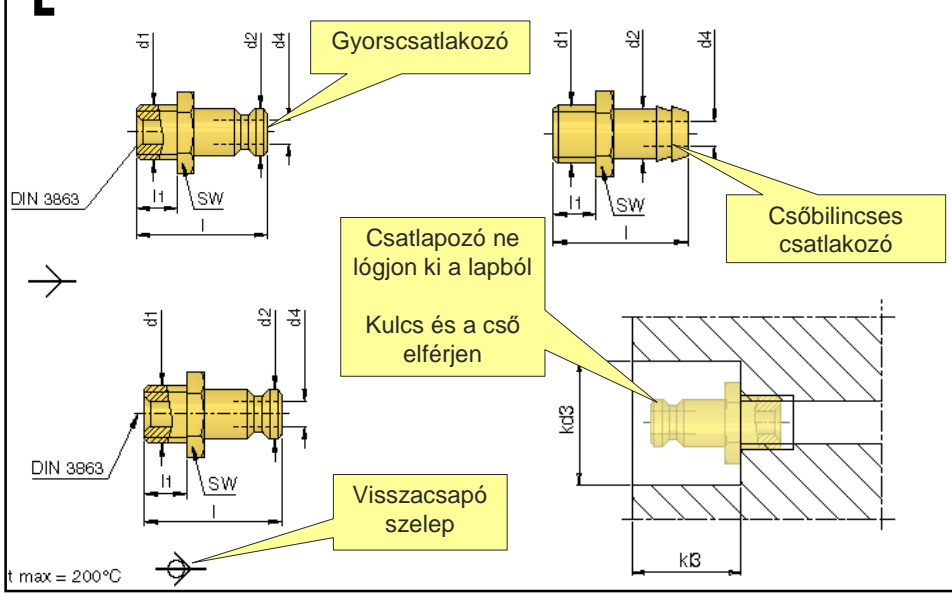
Hűtőközeg csatlakoztatása

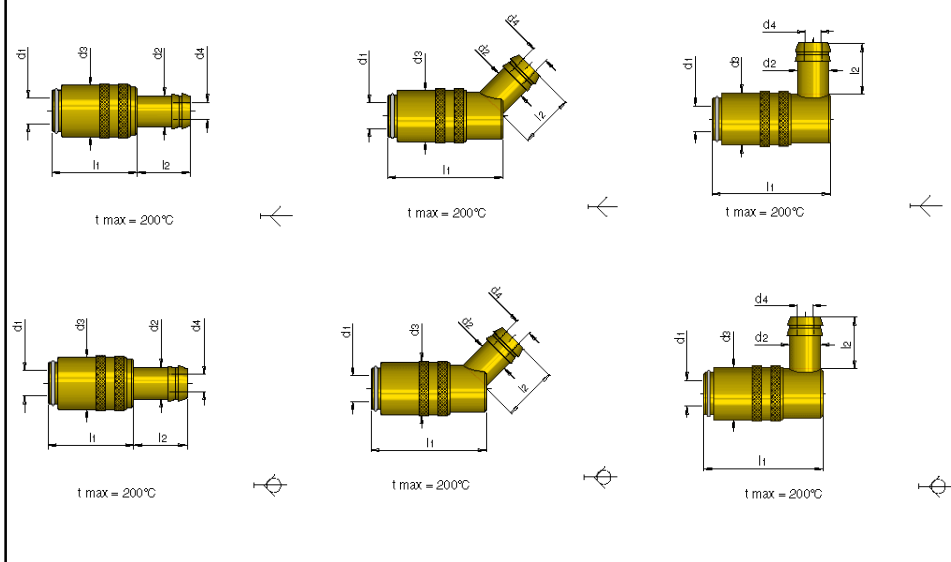
- Gyorscsatlakozó:
  - Gyors szerelés
  - *Nem szabványos !!!*
  - Lehet zárószelepes
  - Drága (6 – 10 €)
- Csőbilincs:
  - Időigényes
  - Univerzális
  - Olcsó

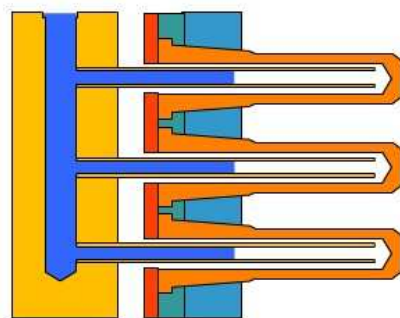
Vízcsatlakozók

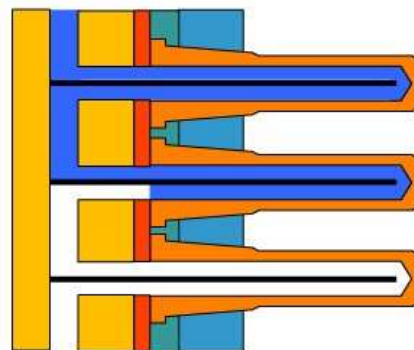
Gyorscsatlakozók

Maghűtés

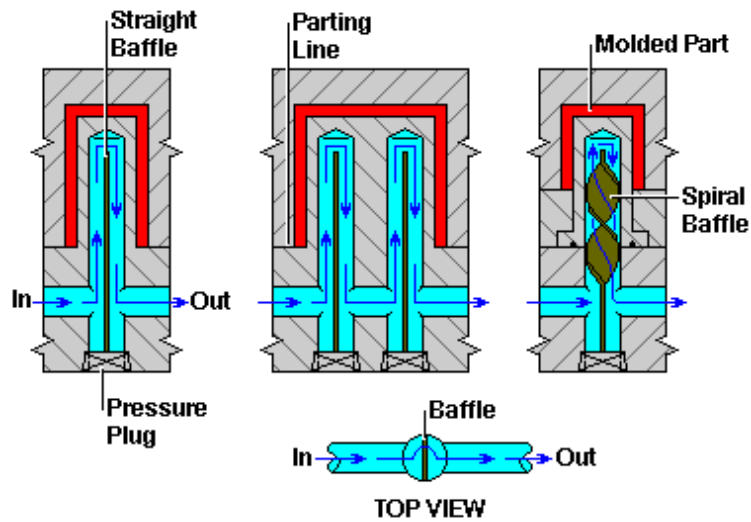

Koncentrikus

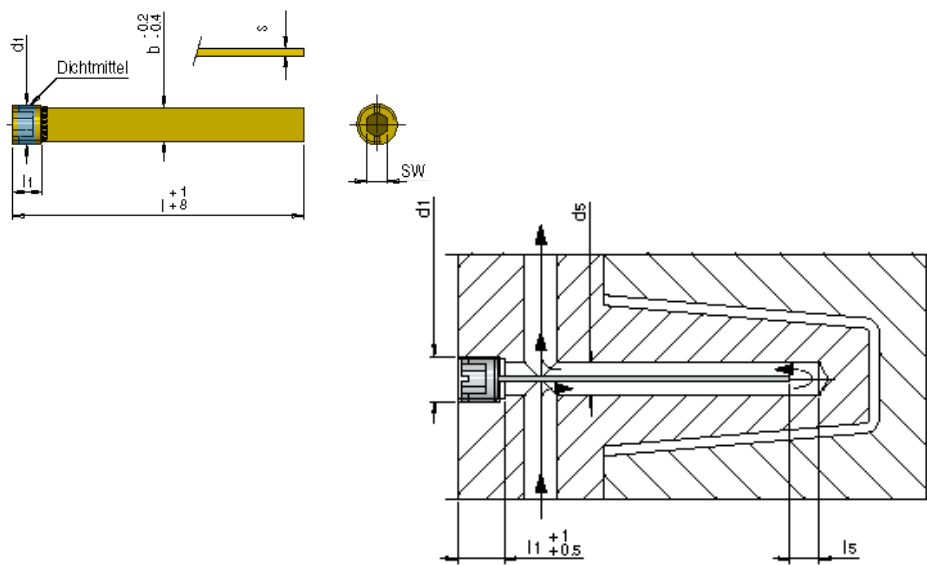

Tereőlemezes

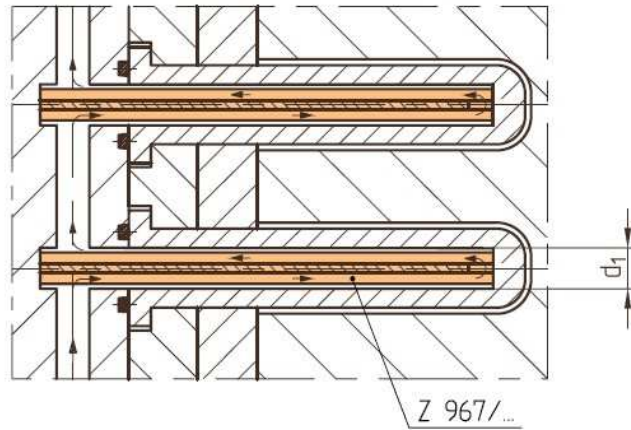
Terelőlemezes maghűtés

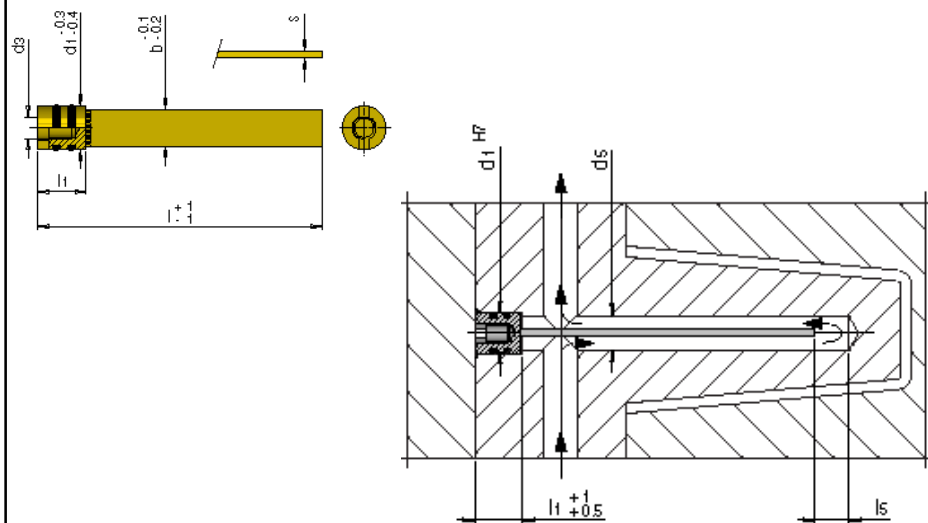
Maghűtés terelő lappal

Terelőlemezes maghűtés

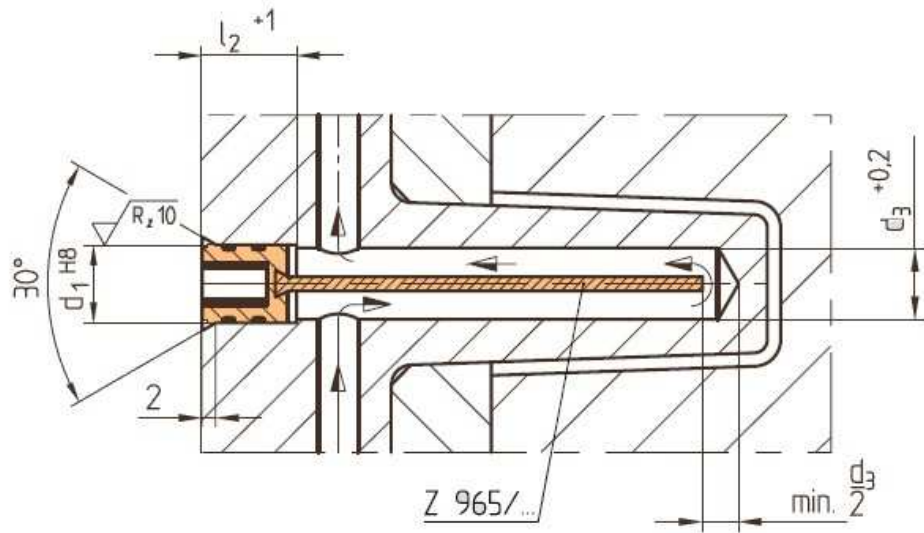

Maghűtés terelőlappal

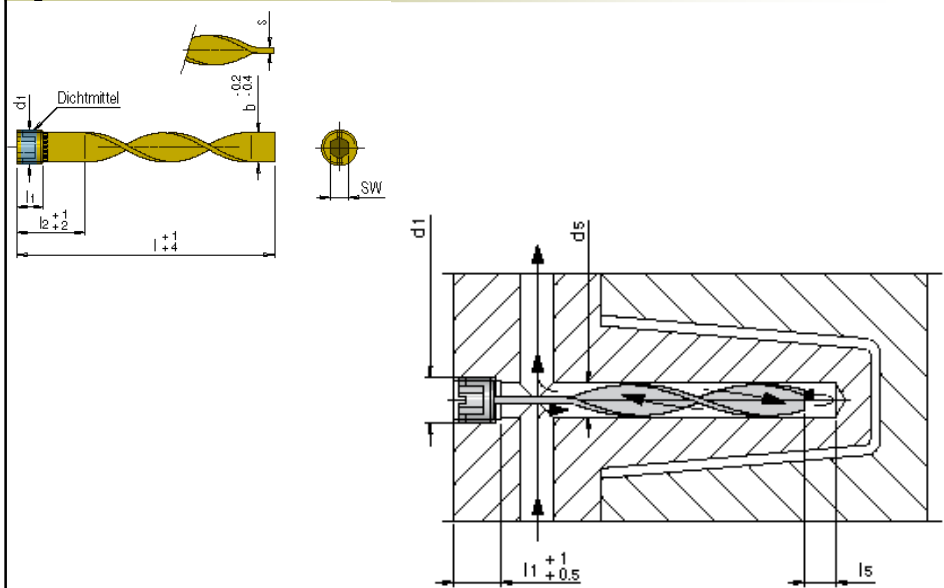

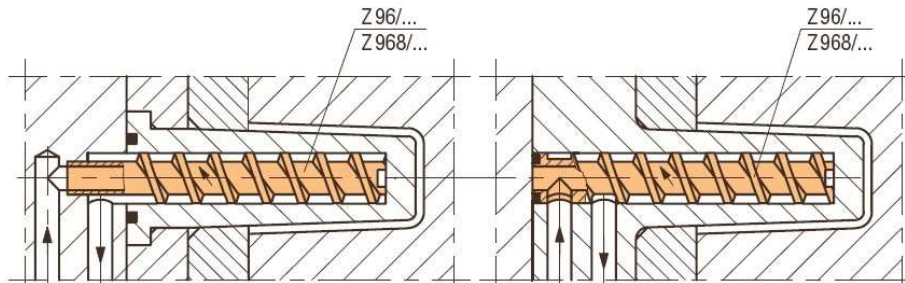
Maghűtés terelőlemezzel

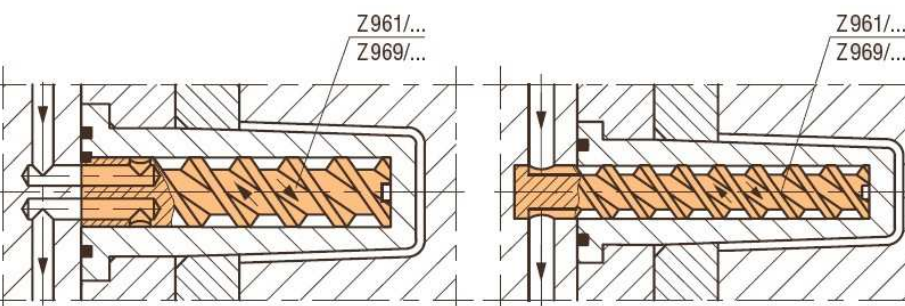
Spirál vízterelő

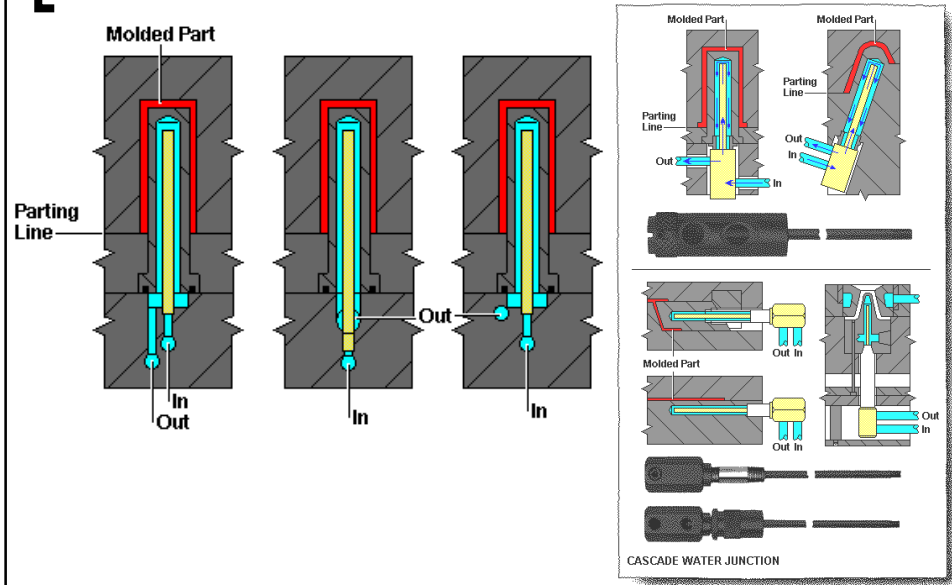
[Spirálcsöves maghűtés

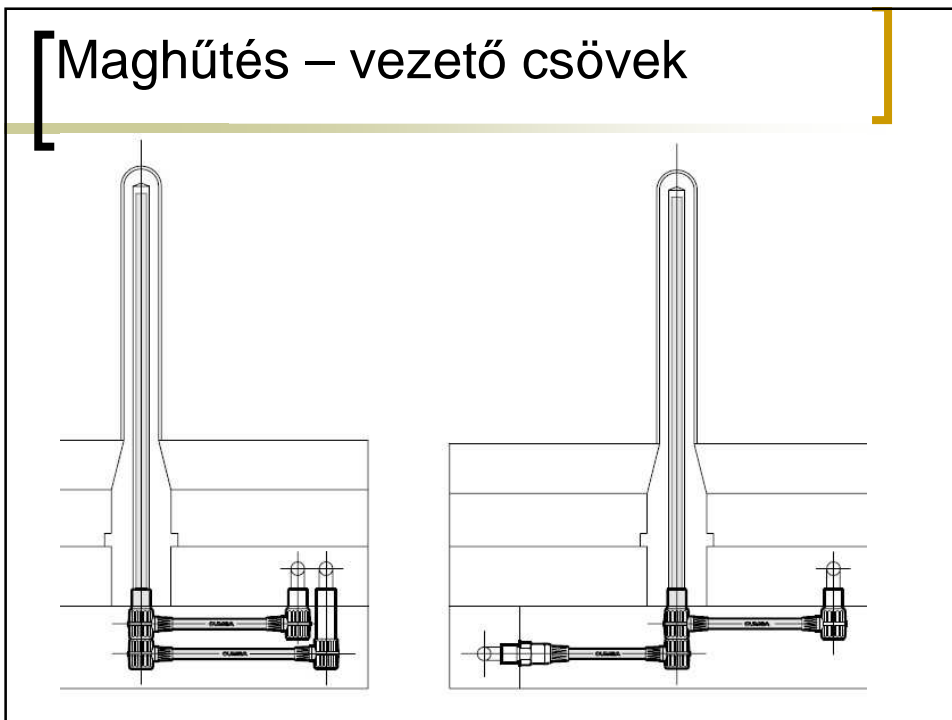
[2 bekezdésű spirálhűtő

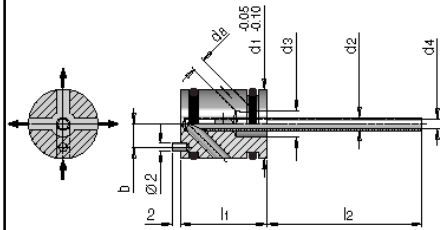
Koncentrikus maghűtés

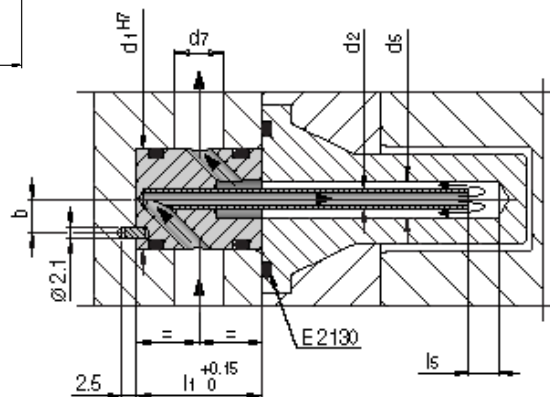
Maghűtés – vezető csövek

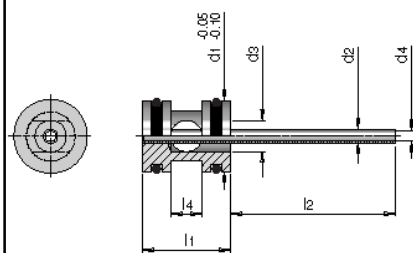
Koncentrikus maghűtés

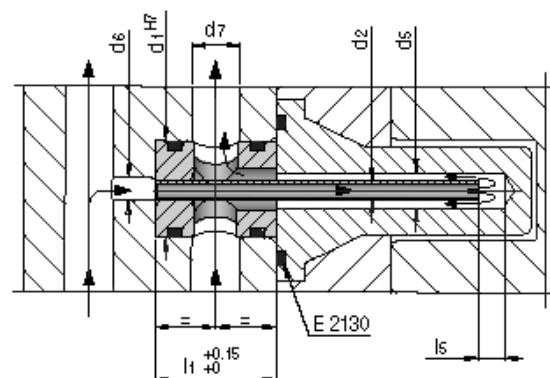
Egytengelyű befolyó és kifolyó furat.

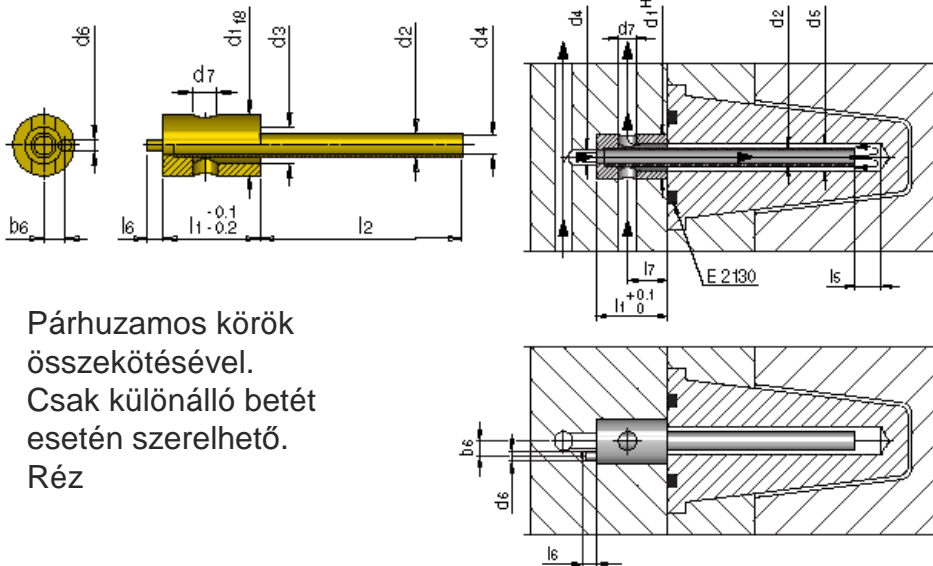
Koncentrikus maghűtés

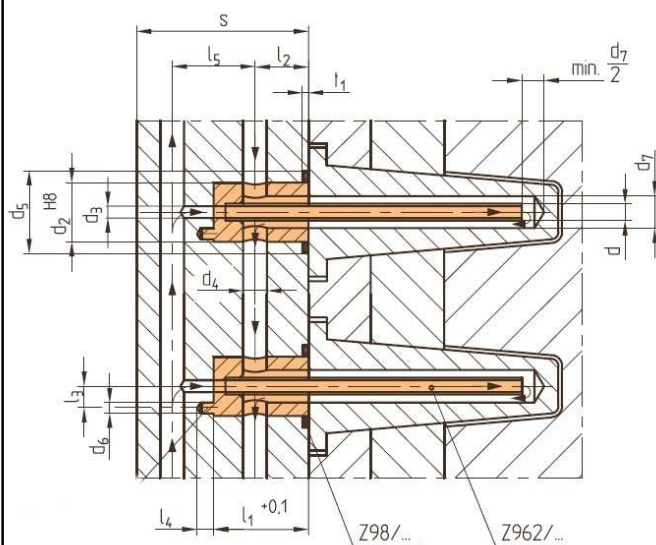
Párhuzamos körök összekötésével. Csak különálló betét esetén szerelhető.

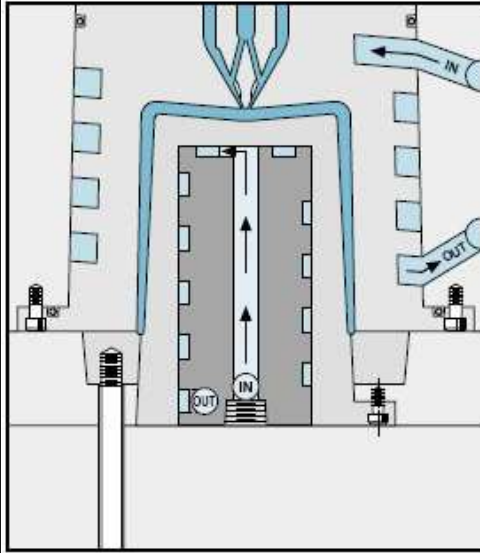
Koncentrikus maghűtés

Koncentrikus maghűtés

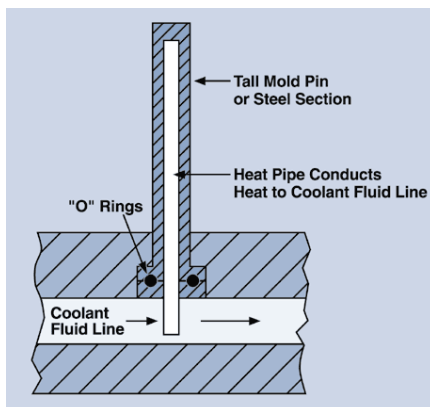

[Spirál csésze és mag hűtés

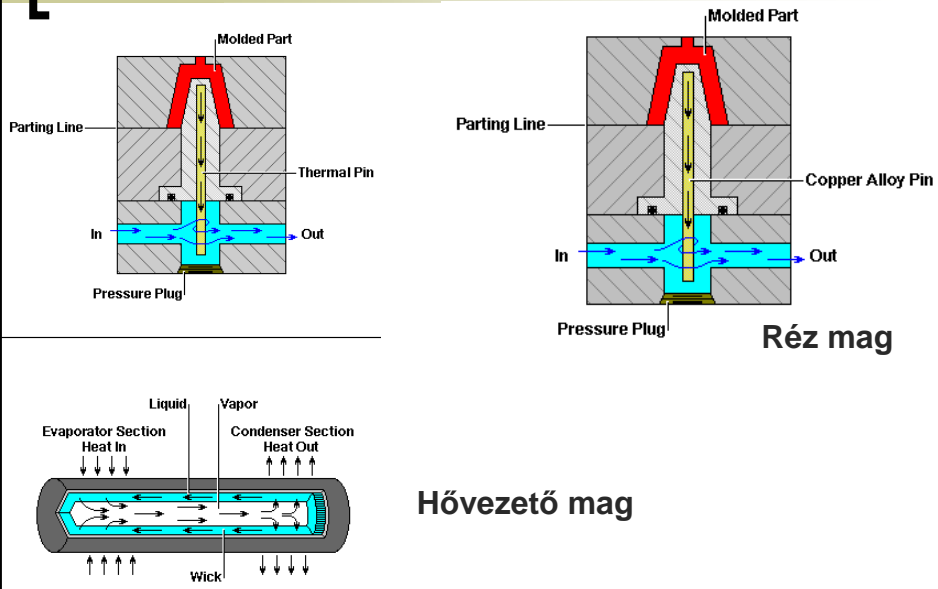
- Intenzív hűtést tesz lehetővé
- Nagyobb méretű alkatrészek esetén
- Gondos tömítés
- Gyártási problémák

[Hűtő mag

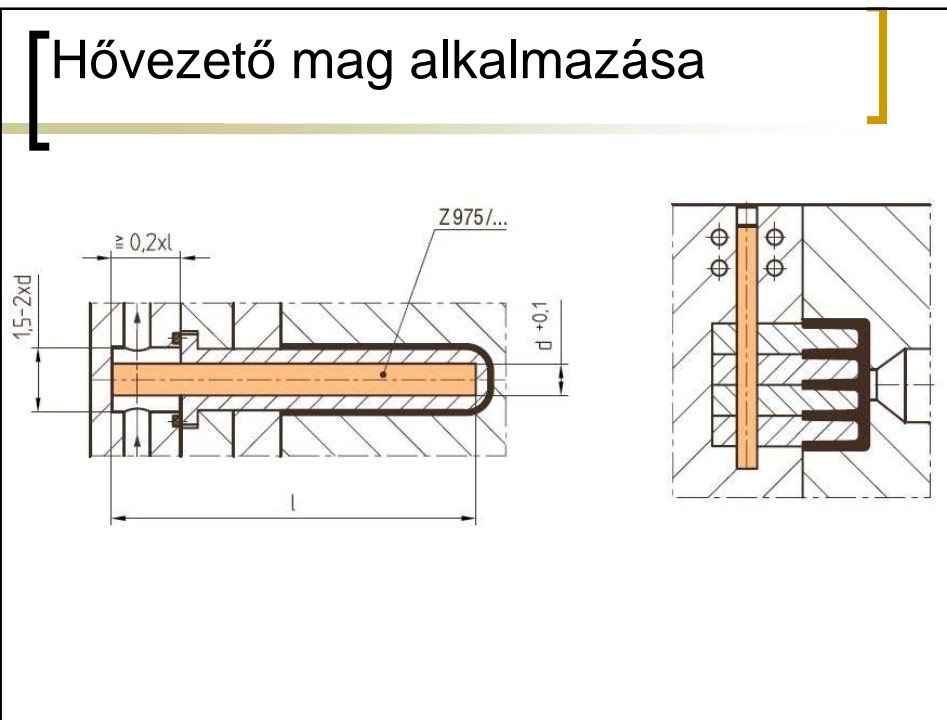

- Jó hővezető mag alkalmazása
- A magot kell hűteni
- Kis átmérőjű alkatrészek esetén
- A férőhely fúrása problémás lehet

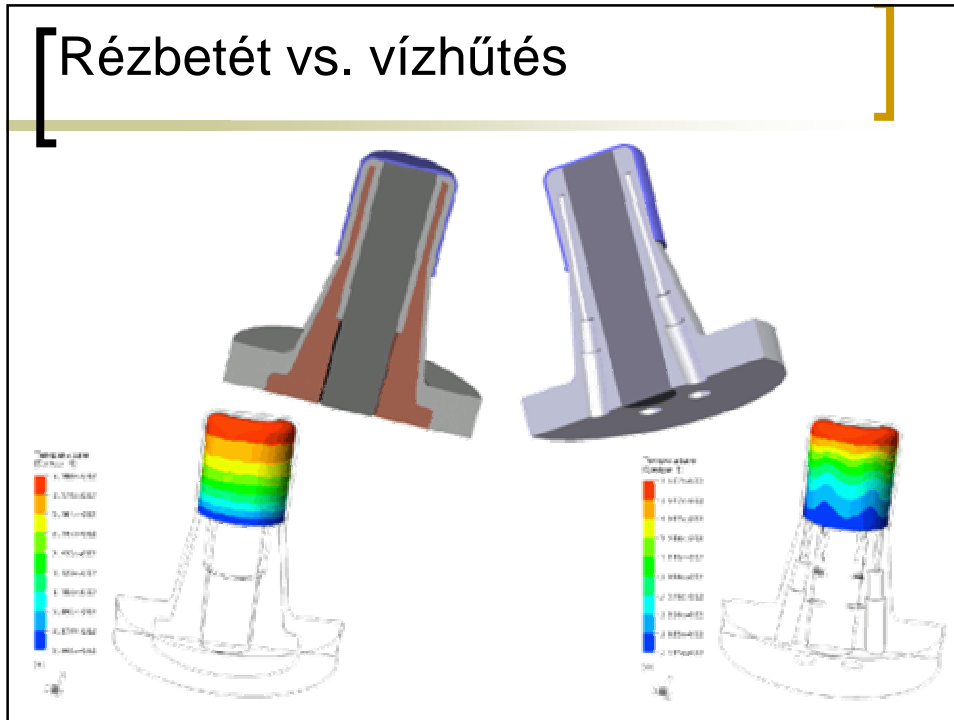
Hővezető mag / rézbetét

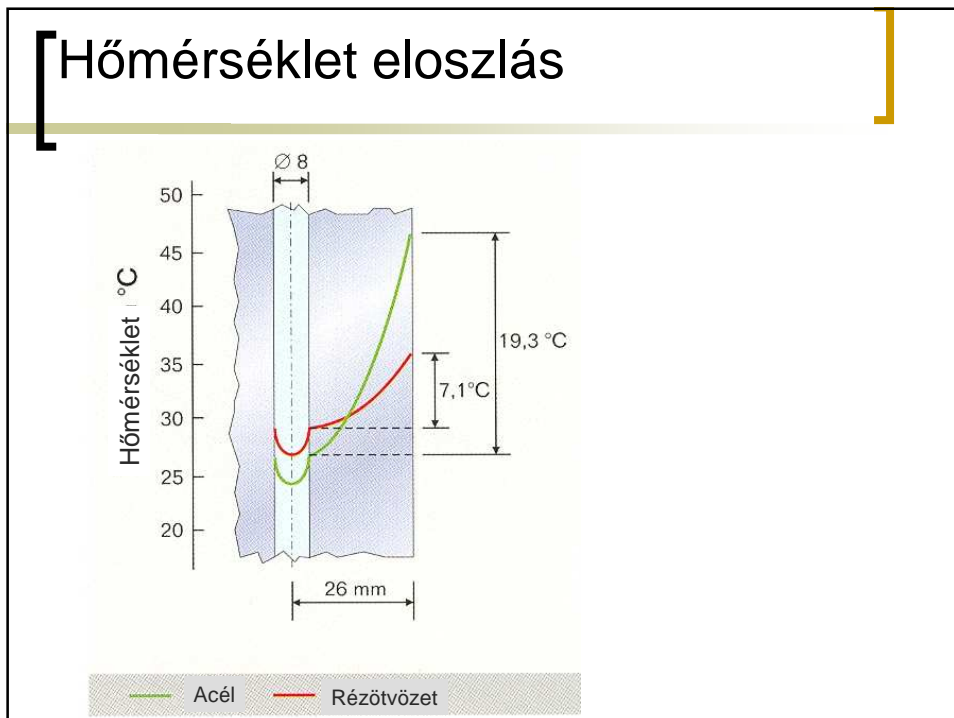
Hővezető mag alkalmazása

Rézbetét vs. vízűtés

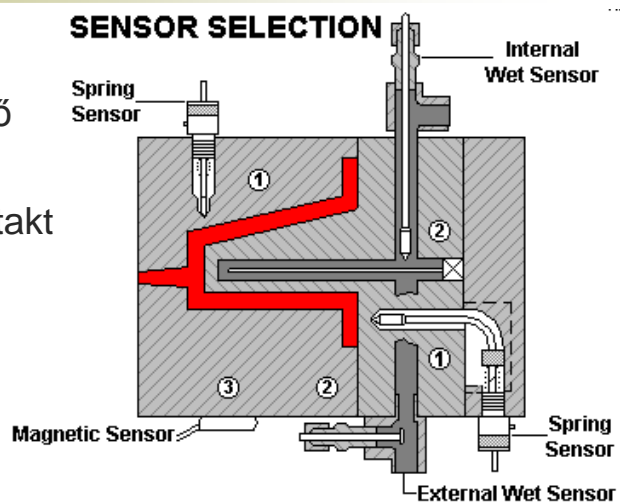
Hőmérséklet eloszlás

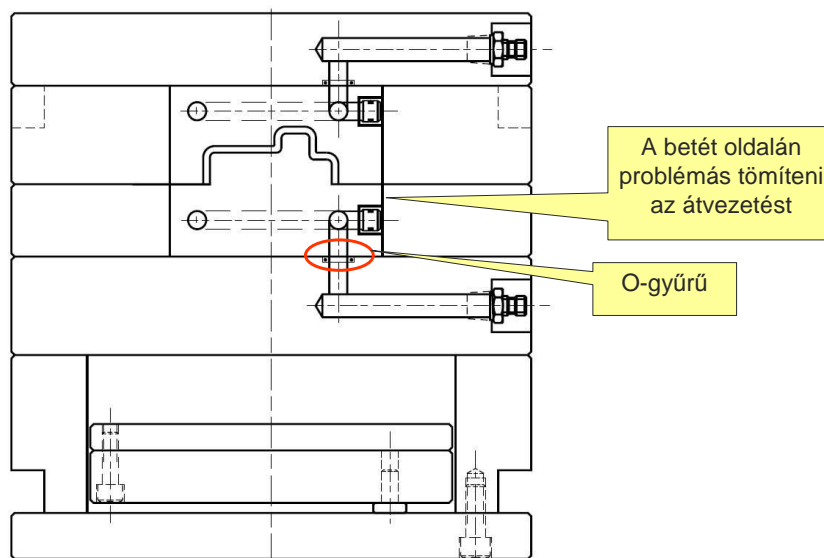

Hőmérséklet érzékelők

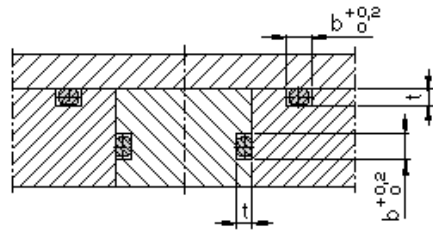
1. Bimetál hőmérő
2. Víz hőmérő
3. Mágneses kontakt hőmérő

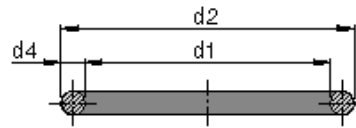
Betét hűtése

[O-gyűrű

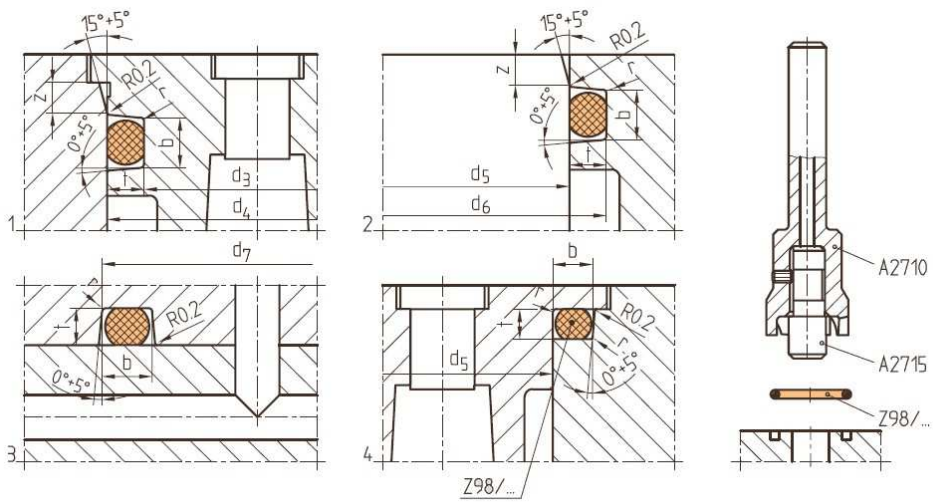

d4	b	t
1.5	1.9	1.1
2.0	2.6	1.5
2.4	3.1	1.8
2.5	3.2	1.9
3.0	3.9	2.3
4.0	5.2	3.2

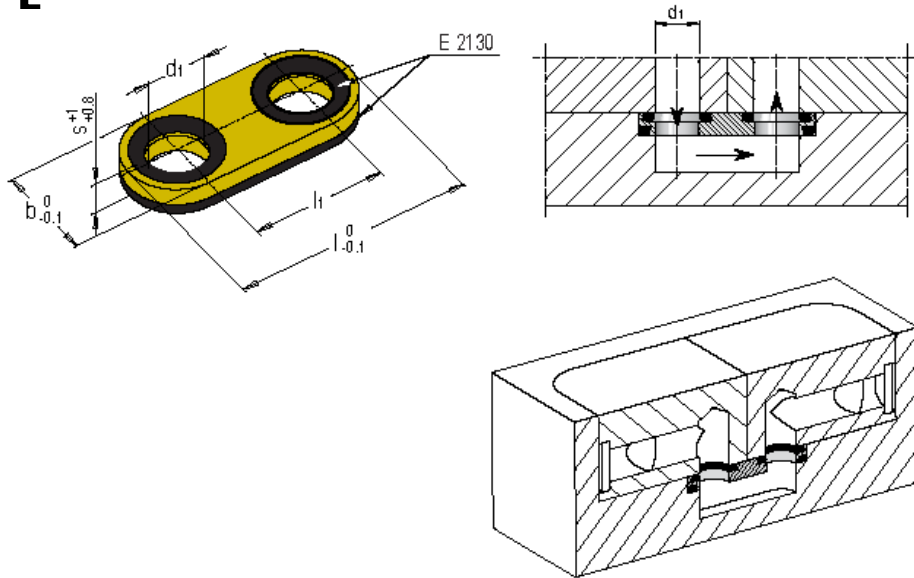

Mat.: Viton t max = 200 °C

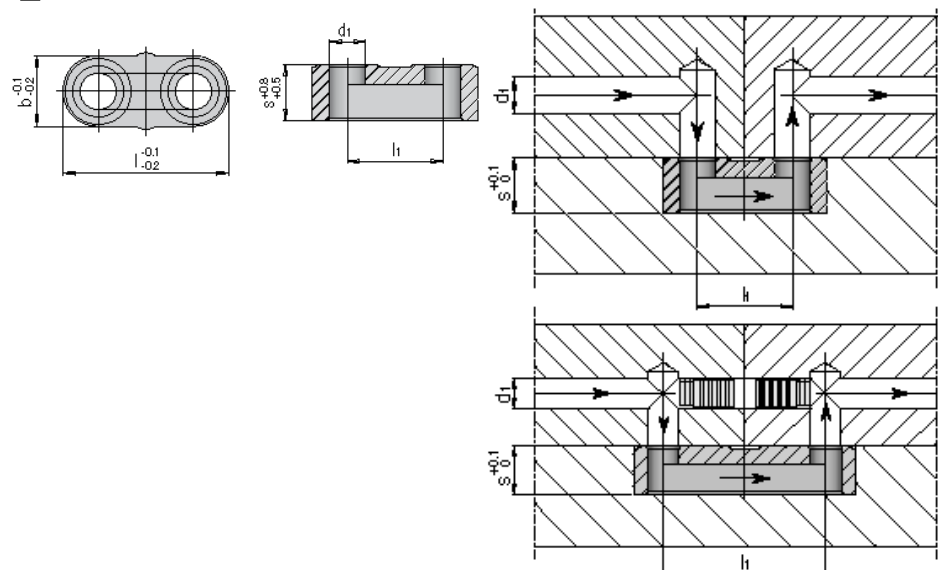
[O-gyűrű

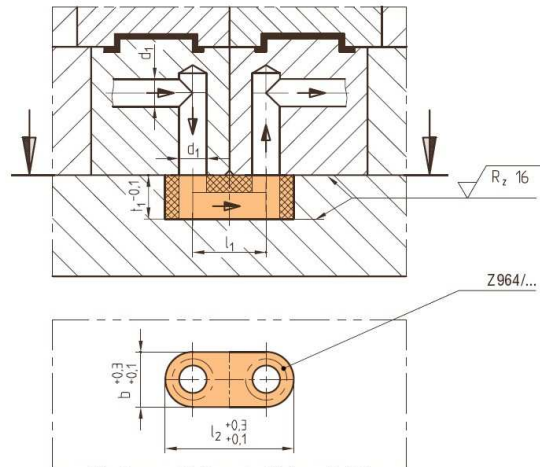
Betét hűtése - átvezetés

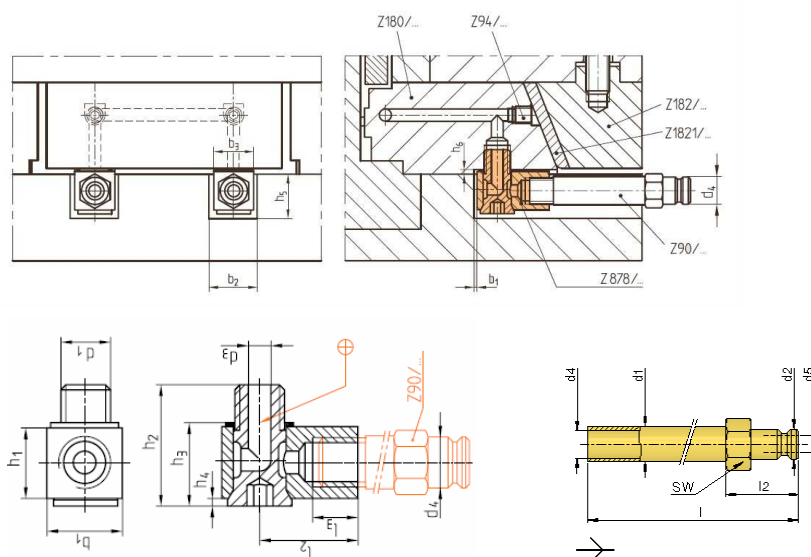
Betét hűtése - átvezetés

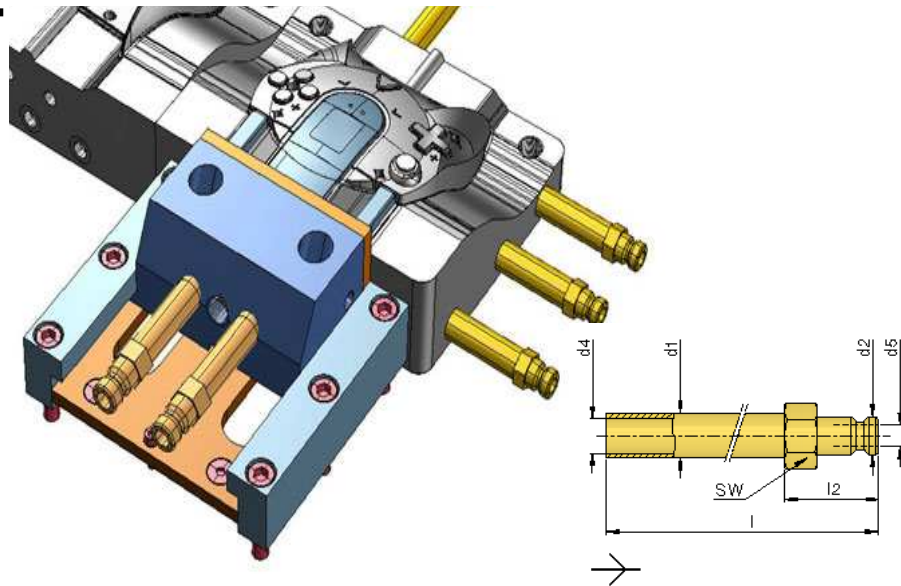
Hűtés átvezetése

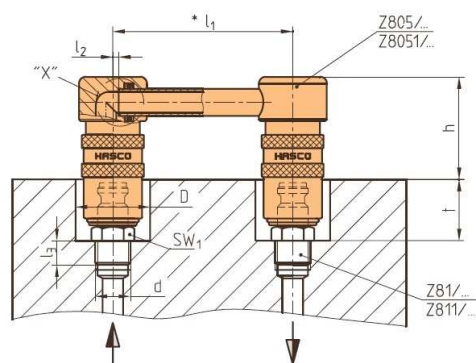
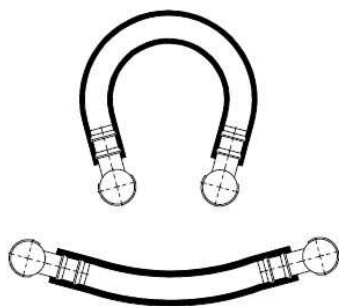
Csúszka hűtése

Csúszka hűtése

Hűtés átkötése

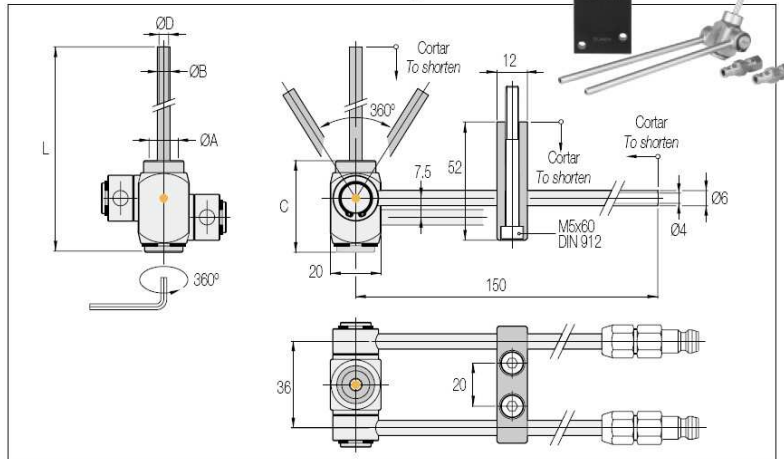
- Célja: 1. Hűtőkörök egyesítése
2. Keresztfuratok helyettesítése

Ferde feladó hűtése

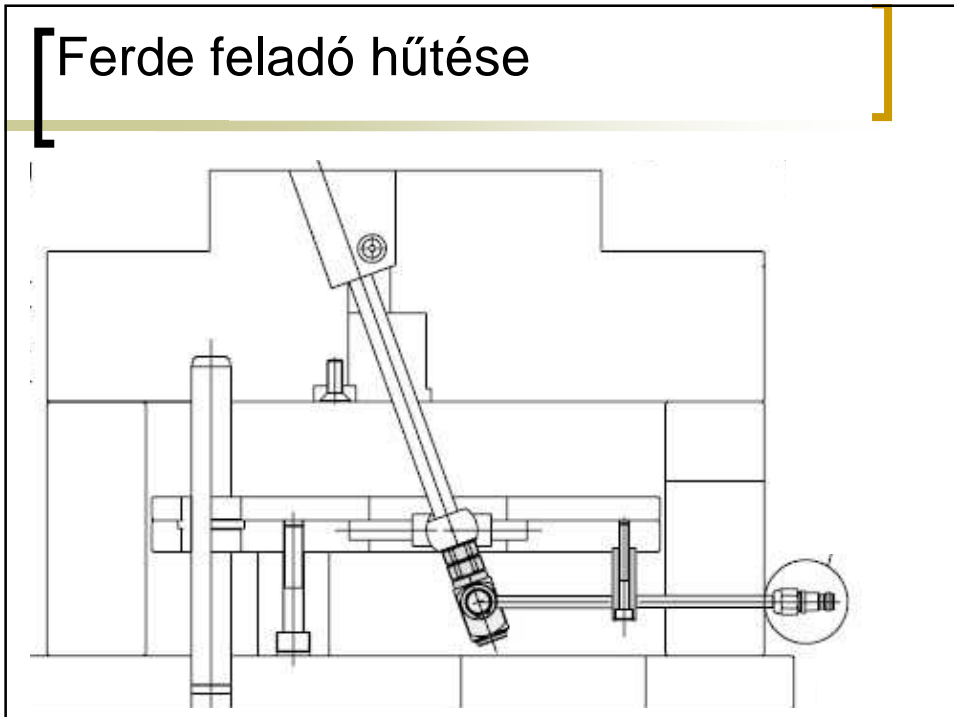
KIT REFRIGERACIÓN / COOLING KIT

Mat. Latón.
Temperatura máxima de trabajo 80°C.
Presión máxima 6 BARS.
Sistema Patentado.

Mat. Brass.
Maximum working temperature 80°C.
Maximum working pressure 6 BARS.
Patented System.

Ferde feladó hűtése

[Hűtési problémák

Probléma	Ok / Megoldás
Hűtőközeg szivárgás	<ul style="list-style-type: none"> - Hiányzó / sérült tömítések cseréje - Fittingek ellenőrzése - Visszacsapó szelepek alkalmazása
Egyenlőtlen hűtés	<ul style="list-style-type: none"> - Helytelen hűtés vezetés - Lerakódások eltávolítása
Elégtelen vagy túlhűtés	<ul style="list-style-type: none"> - Lerakódások eltávolítása - Hűtőközeg intenzívebb visszahűtése - Más hűtőközeg választás - Furatátmérő növelése - Hűtőkörök számának növelése
Forró pontok a szerszámban	<ul style="list-style-type: none"> - Csatlakozók ellenőrzése - Hűtésintenzitás növelése

[Példák